

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta

Kuntavaalit 2021

*Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta KANEn tavoitteena on
autonominen ja elinvoimainen
kansalaisyhteiskunta, joka toimii
kumppanuudessa hallinnon kanssa.*

Luonnos 23.11.2020

KANEn tavoitteet kuntavaaleissa

1

Tukemalla kansalaistoimintaa vahvistetaan kuntalaisten hyvinvointia

2

Kuntalaisten hyvinvointi edellyttää yhdenvertaista ja aitoa osallisuutta

3

Lasten ja nuorten osallisuus vahvistaa kunnan elinvoimaisuutta

4

Sujuva yhteistyö kuntien, maakuntien ja kansalaistoimijoiden välillä on varmistettava

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta

Monipuolinen ehdokasasettelu tärkeää

KANE kannustaa puolueita asettamaan ehdolle eri-ikäisiä, sukupuoliltaan moninaisia sekä eri kieli-, kulttuuri- ja muihin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä. KANE pitää tärkeänä, että äänestäjät voivat tehdä valintansa kattavasta joukosta ehdokkaita, jotka edustavat kuntalaisia monipuolisesti. Kokemus kansalaistoiminnasta järjestöissä tai niiden ulkopuolella antaa ehdokkaille valmiuksia kantaa vastuuta ja tuo monipuolista näkemystä kuntalaisten arkeen.

1. Tukemalla kansalaistoimintaa vahvistetaan kuntalaisten hyvinvointia

Järjestöjen, kuten urheiluseurojen, kulttuurialan tai eri ikä- ja väestöryhmien hyvinvointia tukevien **yhdistysten ja muiden kansalaistoimijoiden työtä on tuettava ja sille on luotava hyvät toimintamahdollisuudet. Kunnan tilojen maksuton käyttö yleishyödylliseen toimintaan on turvattava.** Tarve korostuu uusissa rakenteissa ja kriisitilanteissa.

Kansalaistoiminta lisää sekä yhteisöjen että yksilöiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä sekä vahvistaa yhteiskunnallista osallistumista. Investointi kansalaistoimintaan vähentää kuntien menoja. Kansalaistoimijoiden kautta kertyvä tieto kuntalaisten tarpeista auttaa kuntaa palvelujen kehittämisessä ja kuntalaisten tarpeisiin vastaamisessa.

Kansalaistoiminnalla ja järjestöillä on tärkeä rooli yksilön ja yhteisön selviytymisessä kriisien aikana. **Koronakriisin jälkihoidossa tarvitaan meitä kaikkia: hyvinvoivia kuntalaisia, aktiivista kansalaisyhteiskuntaa ja näiden tukena elinvoimaisia kuntia.**

2. Kuntalaisten hyvinvointi edellyttää yhdenvertaista ja aitoa osallisuutta

Mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua omaa arkeen vaikuttaviin päätöksiin synnyttää aitoa osallisuutta. Osallisuus lisää luottamusta ja kasvattaa sosiaalista pääomaa, ja sitä kautta vahvistaa demokratiaa. **Kuntademokratian kehittäminen edellyttää yhteistoimintaa kansalaistoimijoiden kanssa heidän omia osallistumisen tapojaan arvostaen ja hyödyntäen.**

Kunnassa tarvitaan monenlaisia kuulemisen ja osallistumisen foorumeja, jotta kaikkien kuntalaisten ääni tulee yhdenvertaisesti kuuluviin. Monipuolisia osallistumistapoja, kuten asukasraateja, osallistuvaa budjetointia, yhteiskehittämistä, virkakummeja ja dialogimenetelmiä on rohkeasti kokeiltava ja hyödynnettävä. On varmistettava, että myös haavoittuvassa asemassa olevat kuntalaiset voivat osallistua ja vaikuttaa itseään kiinnostaviin asioihin.

Kunnan ja tulevan maakunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä tulee muodostaa toisiaan täydentävä ja selkeä kokonaisuus. Maakuntien kannattaa ottaa oppia kunnissa hyviksi havaituista osallisuuden käytännöistä. Lakisääteisten vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä nuorisovaltuustojen mahdollisuuksia vaikuttaa on vahvistettava. Samalla yhteistyötä ja vuoropuhelua kunnan vaikuttamistoimielinten ja alueen muiden toimijoiden kesken on lisättävä.

Kuntalaisten digiosallisuuden vahvistamiseksi kunnan on tarjottava tiloja ja mahdollisuuksia digiosaamisen päivittämiseen yhteistyössä yhdistystoimijoiden kanssa.

3. Lasten ja nuorten osallisuus vahvistaa kunnan elinvoimaisuutta

Lapset ja nuoret on tunnustettava kuntalaisiksi, joilla on oikeus vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin. Päätösten vaikutukset lapsiin ja nuoriin on arvioitava systemaattisesti.

Lasten ja nuorten on saatava vaikuttaa heitä itseään kiinnostaviin kysymyksiin, kuten ilmastonmuutoksen torjuntaan ja harrastusten järjestämiseen. **Kunnan on huomioitava ja tuettava lapsista ja nuorista itsestään lähtevää aktiivista toimintaa.** Tärkeää on löytää keinoja tavoittaa myös ne nuoret, jotka eivät ole aktiivisia kansalaistoimijoita

Kunnan on tehtävä suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti töitä sen eteen, että lapset ja nuoret saadaan mukaan päätöksentekoon. Panostus lasten ja nuorten hyvinvointiin ja osallistumiseen on suora investointi kunnan elinvoimaisuuteen.

Kunnan on panostettava koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatukseen kehittämiseen. Vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan sekä koulujen ja oppilaitosten välillä on tuettava.

4. Sujuva yhteistyö kuntien, maakuntien ja kansalaistoimijoiden välillä on varmistettava

Hallinnon ja kansalaistoimijoiden välistä alueellista ja paikallista kumppanuutta ja vuorovaikutusta on kehitettävä suunnitelmallisesti. Järjestöt ja muut kansalaistoimijat on otettava yhdenvertaisesti mukaan kuntien ja maakuntien strategiseen työskentelyyn (ml. julkisen hallinnon strategian toimeenpano). Yhteistyöhön on syytä luoda pysyviä rakenteita kansalaistoiminnan eri muodot huomioiden.

Järjestöjen hyte-työ on otettava kunnissa huomioon hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja hyvinvointikertomusta laadittaessa. **Hyte-yhteistyön on oltava sujuvaa, säännönmukaista ja riittävästi resursoitua. Sujuva yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita (esim. hyte-koordinaattorit ja -verkostot ja harrastustoiminnan koordinaattorit)** ja riittäviä resursseja hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön niin maakunnissa ja kunnissa kuin niiden välillä.

Järjestölähtöinen auttamistyö sijoittuu sote-palveluiden ja ehkäisevän toiminnan välimaastoon ja on usein kaikkein kustannustehokkain tapa lisätä ihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä. **Yhteistyö palveluketjujen toteutuksessa maakunnan, kunnan ja muiden toimijoiden, kuten järjestöjen välillä on järjestettävä saumattomasti.**

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kansalaisyhteiskuntaosaamista on vahvistettava ja vuoropuhelua eri toimijoiden välillä on lisättävä. Valtuutettujen, pormestarien, kuntalaisten, viranhaltijoiden, vammais- ja vanhusneuvostojen, nuorisovaltuustojen sekä järjestökentän ja 4. sektorin on kyettävä nykyistä parempaan yhteistyöhön keskenään ja tarvittaessa myös naapurikuntien kanssa.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

- Oikeusministeriön yhteydessä toimivan KANEn tehtävänä on edistää hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta sekä parantaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.
- Neuvottelukunta koostuu kansalaisyhteiskunnan, tutkimuksen, elinkeinoelämän sekä ministeriöiden ja muiden viranomaisien edustajista.
- Lisätietoja: <https://oikeusministerio.fi/kane>

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta